

RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna
Andijon davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta’lim kafedrası v/b dotsenti
E-mail: mamadaliyevanilufar@mail.ru 90-146-39-77

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19425606>

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli ta’lim muhitida interaktiv metodlardan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilinadi. Unda zamonaviy ta’lim jarayonida elektron testlar, onlayn muhokamalar, virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar va o’yin texnologiyalaridan foydalanish o’quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirishi, mustaqil fikrlashini rivojlantirishi hamda ta’lim motivatsiyasini oshirishi yoritilgan. Shuningdek, interaktiv metodlar yordamida o’quvchilarning tahliliy fikrlash, muammolarni hal qilish, muloqot va hamkorlik ko’nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so’zlar: raqamli ta’lim muhiti, interaktiv metodlar, pedagogik texnologiyalar, elektron testlar, virtual laboratoriya, simulyatsiya, onlayn muhokama, ta’lim samaradorligi, mustaqil fikrlash, o’quvchilarning motivatsiyasi.

Аннотация. В данной статье анализируется педагогическая эффективность использования интерактивных методов в цифровой образовательной среде. Рассматривается, как применение электронных тестов, онлайн-обсуждений, виртуальных лабораторий, симуляций и игровых технологий в современном образовательном процессе способствует активизации познавательной деятельности учащихся, развитию их самостоятельного мышления и повышению учебной мотивации. Также обоснованы возможности развития аналитического мышления, навыков решения проблем, общения и сотрудничества учащихся с помощью интерактивных методов.

Ключевые слова: цифровая образовательная среда, интерактивные методы, педагогические технологии, электронные тесты, виртуальная лаборатория, симуляция, онлайн-обсуждение, эффективность обучения, самостоятельное мышление, мотивация учащихся.

Abstract. This article analyzes the pedagogical effectiveness of using interactive methods in a digital learning environment. It highlights how the use of electronic tests, online discussions, virtual laboratories, simulations, and game-based technologies in the modern educational process enhances students’ cognitive activity, develops independent thinking, and increases learning motivation. The study also substantiates the potential of interactive methods for developing students’ analytical thinking, problem-solving skills, communication, and collaboration abilities.

Keywords: digital learning environment, interactive methods, pedagogical technologies, electronic tests, virtual laboratory, simulation, online discussion, learning effectiveness, independent thinking, student motivation.

Zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish ta’lim jarayonini interaktiv va samarali tashkil etish imkoniyatlarini yaratadi. Raqamli muhitdagi darslar an’anaviy metodlarga qaraganda o’quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi, ularning e’tiborini jalb qiladi va

o’rganilayotgan mavzularni amaliy jihatdan tushunishga yordam beradi. Shu bilan birga, raqamli vositalar orqali o’quvchilar o’z bilim darajasini real vaqt rejimida baholash imkoniga ega bo’ladi, xatolarini tezkor aniqlaydi va tuzatadi. Bu jarayon o’quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantiradi, yangi bilimlarni amaliy holatlarda qo’llashga rag’batlantiradi hamda ularning ijtimoiy va kommunikativ ko’nikmalarini shakllantiradi.

Raqamli ta’lim muhitida interaktiv metodlardan foydalanish, masalan, elektron testlar, onlayn muhokamalar, virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar, o’quvchilarning ijodiy fikrlashini rag’batlantiradi va ularni muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilishga o’rgatadi. Shu tarzda o’quvchilar nafaqat o’z bilimlarini mustahkamlaydi, balki turli vaziyatlarda tahliliy fikrlashni qo’llash, muammolarni yechish va guruh bilan samarali hamkorlik qilish ko’nikmalarini rivojlantiradi [1]. Interaktiv metodlar shuningdek, darslarning qiziqarli va jozibali bo’lishini ta’minlab, o’quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va raqamli vositalardan foydalanishni ta’lim jarayonining ajralmas qismi sifatida kengaytiradi.

Interaktiv metodlar – bu ta’lim jarayonini o’quvchilar uchun qiziqarli va faol qilishga xizmat qiladigan zamonaviy pedagogik vositalardir. Ushbu metodlar elektron testlar, simulyatsiyalar, onlayn muhokamalar, virtual laboratoriyalar va o’yin shaklidagi mashg’ulotlarni o’z ichiga oladi. Har bir vosita o’quvchilarning diqqatini jalb qilish, mavzuni amaliy jihatdan tushunish va yangi bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi [2]. Shu tariqa interaktiv metodlar an’anaviy darslarga nisbatan o’quvchilarni faol ishtirok etishga rag’batlantiradi.

Elektron testlar va simulyatsiyalar o’quvchilarga o’z bilimlarini mustaqil baholash imkonini yaratadi. Testlar orqali ular xatolarini aniqlab, tezkor tuzatishlar kiritadi, simulyatsiyalar esa real hayotiy vaziyatlarni modellashtirish orqali muammolarni yechish ko’nikmalarini rivojlantiradi. Bu jarayon o’quvchilarda tahliliy va tanqidiy fikrlashni shakllantiradi, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi hamda o’rganilayotgan mavzularni amaliyot bilan bog’lash imkoniyatini beradi.

Onlayn muhokamalar va virtual laboratoriyalar o’quvchilarning muloqot, hamkorlik va guruh bilan ishlash ko’nikmalarini rivojlantiradi. Shu tarzda, o’quvchilar o’z fikrini aniq va ravon ifodalashni, boshqalar bilan muammolarni muhokama qilishni va birgalikda yechimlar topishni o’rganadi. Ushbu faoliyat ularning ijtimoiy ko’nikmalarini mustahkamlashga, hamda bilim olish jarayoniga faol va ijobiy munosabatni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, interaktiv metodlardan samarali foydalanish pedagogik jarayonning individual yondashuv va shaxsga yo’naltirilganligini ta’minlaydi. Har bir o’quvchining qiziqishi, bilim darajasi va imkoniyatlari hisobga olinadi, darslar esa o’quvchilarning faol ishtirokiga mos tarzda tashkil etiladi. Demak, interaktiv metodlar o’quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ta’lim jarayonini samarali va qiziqarli qiladi hamda zamonaviy ta’lim tizimida sifatli bilim olishga xizmat qiladi hamda interaktiv metodlardan foydalanishda ayrim muammolar mavjud: pedagoglarning texnologik kompetensiyasining yetishmasligi, raqamli infratuzilmaning cheklanganligi va elektron resurslarning sifat jihatdan yetarli emasligi. Bu holatlar ta’lim samaradorligiga salbiy ta’sir ko’rsatishi mumkin.

Muammolarni bartaraf etish va raqamli ta’limning samaradorligini oshirish uchun birinchi navbatda pedagoglarning malakasini oshirish zarur. Bu nafaqat yangi texnologiyalarni o’zlashtirish, balki interaktiv metodlarni samarali qo’llashni ham o’z ichiga oladi. Pedagoglar elektron testlar, simulyatsiyalar, virtual laboratoriyalar va o’yin shaklidagi mashg’ulotlarni qanday tashkil etish va boshqarishni o’rganish orqali dars jarayonini yanada qiziqarli va faol qilish imkoniyatiga ega bo’ladi. Shu bilan birga, ular o’quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, darslarni shaxsga yo’naltirilgan tarzda olib borish imkoniyatiga ega bo’ladi.

Ikkinchi jihat sifatli elektron resurslarni yaratishdir. Raqamli ta’lim muhitida interaktiv materiallar – video darslar, elektron darsliklar, animatsiyalar va testlar – o’quvchilarni mavzu bilan tanishtirish va bilimni mustahkamlashda muhim rol o’ynaydi. Sifatli resurslar o’quvchilarning mustaqil ishlashini rag’batlantiradi, mavzuni chuqurroq tushunishga yordam beradi va dars jarayonini yanada samarali qiladi. Shu tariqa, interaktiv metodlar o’quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi va ularni bilish jarayoniga jalb qiladi.

Bundan tashqari, raqamli ta’lim muhitini doimiy takomillashtirish zarur. Texnologiyalar tez rivojlanayotganligi sababli, mavjud platformalar va resurslar muntazam yangilanib turishi kerak. Pedagoglar yangi dasturiy vositalar, interaktiv platformalar va o’quv jarayonini qo’llab-quvvatlovchi texnologiyalar bilan ishlashni o’rganishi muhimdir. Bu nafaqat ta’lim jarayonini samarali qilish, balki o’quvchilarga zamonaviy bilim olish imkoniyatini yaratadi.

Shu orqali interaktiv metodlar nafaqat bilimni mustahkamlashda, balki o’quvchilarning ijodiy fikrlash, muloqot va hamkorlik ko’nikmalarini rivojlantirishda ham samarali vosita sifatida ishlatiladi. Pedagoglar interaktiv metodlardan to’g’ri foydalanish orqali o’quvchilarning o’rganishga bo’lgan qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi va guruhda ishlash ko’nikmalarini mustahkamlaydi [3]. Shu tarzda raqamli va interaktiv metodlar zamonaviy ta’lim tizimida sifatli va samarali pedagogik jarayonning muhim komponentiga aylanadi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta’lim muhitida interaktiv metodlardan foydalanish ta’lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi. Bu metodlar o’quvchilarning bilim, ko’nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi, ularni mavzuga faol jalb qiladi va mustaqil fikrlash hamda muammolarni hal qilish qobiliyatlarini shakllantiradi. Shu orqali o’quvchilar ta’lim jarayonida faol ishtirok etadi va o’z bilimini amaliyotda qo’llash imkoniyatiga ega bo’ladi.

Shu bilan birga, interaktiv metodlardan samarali foydalanish pedagogik jarayonni zamonaviy talablarga moslashtiradi. Pedagoglar darslarni individual va shaxsga yo’naltirilgan tarzda tashkil etishi, raqamli resurslar va texnologiyalardan foydalanishi orqali ta’limning samaradorligini oshiradi. Natijada, raqamli ta’lim muhitida interaktiv metodlar zamonaviy pedagogik jarayonning asosiy vositasiga aylanadi va o’quvchilarning bilim hamda ko’nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o’ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yhati

1. **Hasanboyeva O., To’raqulova X.** Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. Toshkent: Fan, 2019.
2. **Abdurahmonova N.** Maktabgacha ta’limda o’yin texnologiyalari. Toshkent: Tafakkur, 2020.
3. **Karimova V.** Bolalar psixologiyasi. — Toshkent: O’qituvchi, 2018.